

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpea računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 4.

Ljubljana, dne 15. decembra 1922.

Leto I.

Strokovna organizacija podjetnikov.

Industriji in podjetniki v Jugoslaviji sploh so si po vzoru čeških, nemških, francoskih itd. podjetnikov ustanovili tudi pri nas svoje strokovne organizacije. V naši ožji domovini — Sloveniji — je ta organizacija znana pod imenom »Zveza industrijcev na Slovenskem ozemlju v Ljubljani«; na Hrvaškem obstoji taka organizacija z imenom »Savez industrijalaca za Hrvatsku, Slavoniju v Zagrebu«, v ostalih pokrajinah so si gospodje delodajalci ustanovili slične organizacije.

Že zgoraj imenujemo te podjetniške organizacije strokovne in navzlic temu, da nosijo imena »Zvez« in »Savezov«, v resnici niso nič drugega kakor strokovne organizacije, ravno tako kakor zadruga ljubljanskih, celjskih ali mariborskih mizarских mojstrov tudi niso nič drugega kakor strokovne organizacije. In ker imamo opraviti z zadrugami mizarских mojstrov, bi nemara mnogi izmed naših tovarišev mislili, da nas bogve kaj ne briga, kar počno gospodje okrog raznih industrijskih zvez. No, res pa je, da moramo pazno zasledovati vsak pokret mizarских zadrug, toda kruto bi se varal vsakdo, ki bi bil mnenja, da so za nas zveze industrijcev postranskega pomena. Strokovne organizacije podjetnikov, zvez in zadrug, gredo v svojem razvoju svojo naravno pot, katero jim narekuje kapitalistični pravec sedanje gospodarske politike, koje tendenca je v prvi vrsti čim najintenzivnejše izkoriščanje delovne sile, to je delaveca. Razume se, da pri tem procesu igrajo tudi važno vlogo stroji. Ali stroji v današnjem produkcijskem razmerju ne prihajajo v poštev kot olajševalno sredstvo delavcu, temveč izključno le kot sredstvo, ki nadomešča gotovo število delavcev, kar pa prihaja zopet le v prid podjetniku. Stroji, njihova vloga v produkcijskem procesu in vkoliko je delavec, zlasti lesni delavec pri tem interesiran, tvori kapital zase in se ob priliki tudi nanj vrnemo.

Rekli smo, da gredo strokovne organizacije podjetnikov v svojem razvoju, ki jim ga narekuje

pravec kapitalistične produkcije. Vzemimo najpoprej zadruga mizarских mojstrov, ki stoje kot nasprotnice proti nam v prvih strelskih jarkih. Do sedaj so se te zadruga ustanovljale in se še ustanovljajo za gotova mesta, kraje in okoliše. Ali mislite, da je s tem organizacijsko delo teh zadrug že končano, oziroma njihova organizacijska forma dovršena? Nikakor ne! One že sedaj pristopajo v združne zveze in si na tak način zagotavljajo pomoč vseh onih zadrug drugih poklicev, ki so istotako združene v taki zvezi zadrug. Zveza zadrug tvori nekako višjo obliko organizacije priključenih zadrug. Ta višja oblika organizacije pa tvori, oziroma služi poedinim zadrugam kot opora.

Pri razvoju mizarских poklicnih (neproduktivnih) zadrug opazamo precej živo napredovanje. Pričakovati je torej, da kmalu doživimo, da v Sloveniji v doglednem času ne bo niti enega mizarskega mojstra, ki ne bi bil član ene izmed mizarских zadrug.

S tem pa kulminacijska točka razvoja organizacije mizarских zadrug še ne bo dosežena. Potov, po katerih se organizacije mizarских mojstrov lahko razvijajo dalje, je več, toda najverjetnejše je, da se radi številnosti mizarских mojstrov razvije še precej mizarских zadrug in da bodo te zadruga ustanovile svojo lastno zvezo poklicanih zadrug mizarских mojstrov, v katero bodo pritegnili interese vseh ostalih lesnoindustrijskih panog ter kot kompaktna masa postali integralni del zveze industrijcev. To pot razvoja pojdejo v tej ali morda malo drugačni obliki tudi zadruga vseh ostalih strok.

Tako postane zveza industrijcev pokroviteljica in kot najvišji organizacijski forum, zaščitnica celotne — male in velike — lesne industrije. Znake za tak proces razvoja podjetniških organizacij vseh kalibrov opazamo že sedaj. Razprave ob priliki zadnje stavke mizarjev in strojnih delavcev v Ljubljani na primer je vodila zveza industrijcev.

Sedaj pa si oglejmo, kako si stoji stvar z organizacijo večjih podjetnikov. V Sloveniji so gospodje po prevratu šli kmalu na delo. Po vzorcu

stare Avstrije so si tudi pri nas ustanovili zvezo industrijcev. Kot organizator se je vdinjal inženir Šuklje. Lahko konstatiramo, da je prvi njeni tajnik našel med slovenskimi in nemškimi podjetniki tako razumevanje, ki bi delavcem delalo vso čast. Kmalu so se vsa večja in srednja podjetja nahajala pod okriljem podjetniške strokovne organizacije. Kdor je opazoval razvoj dogodkov, ta je videl, da je vpliv zveze industrijcev v nepričakovani meri naraščal. Počela se je uveljavljati pri carinski politiki, pri uvozu in izvozu ter v trgovinski politiki sploh, počela je nastopati kot varuhinja interesov svojih članov itd. Ali v glavnem je začela voditi in vodi neizprosni boj proti vsakemu ukrepu na socialnopolitičnem polju. Koliko je ta brezobzirni boj zveze industrijcev, katerega vodi roko v roki s poklicnimi zadrugami obrtnikov, ne le oni, ki mu socialna politika ni deveta briga. Kako se je znala zveza industrijcev uveljaviti pri regulaciji delavskih plač, bi znali povedati številni delavski zaupniki vseh strok, kajti prišlo je namreč že tako daleč, da si je ta organizacija podjetnikov na tem polju prilastila že pravico pravečatega diktatorstva. Marsikatero stavko bi ne bilo, če vodstvo zveze industrijcev posameznim podjetnikom ne bi bilo dalo direkten ukaz, da ne sme delavcem ugoditi.

Organizacije podjetnikov so si v svojem programu postavili kot glavni cilj, že v kali vdušiti in pobijati vsako še tako nedolžno stremljenje delavcev po izboljšanju ter moderniziranju delavnih odnosov. Da gospodje delodajalci to svojo organizacijo ne prestando izpopolnjujejo, nam priča dejstvo, da so si dne 6. novembra 1922 v Belgradu ustanovili že svojo glavno zvezo, v kateri so sedaj včlanjene vse zveze industrijcev vseh pokrajin. V bodoče bodo torej delavske strokovne organizacije morale računati z zelo močnim nasprotnikom, z nasprotnikom, ki je za enkrat žal močnejši, kakor naše organizacije.

Kdor izmed lesnih delavcev v pričo velikanškega razmaha še sedaj ne bi hotel uvideti potrebo absolutno strnitev vseh naših razpoložljivih moči, ta bi moral biti naravnost udarjen s slepoto. Ravno tako bo dokumentiral svojo zaostalost vsakdo, ki ne bi hotel priznavati, kar najmočnejšo finančno okrepitev naše strokovne organizacije.

O razvoju strokovnih organizacij delavcev bomo ob priliki tudi izpregovorili. Lahko pa že danes rečemo, da se je delavstvo med tem, ko so bili delodajalci pridno na delu, medsebojno prepiralo za medvedovo kožo. Brezpomembne malenkosti so bile časih važnejše kakor pa skupni interesi delavstva. In tako je prišlo, da so nas podjetniki prehiteli!

Zbirajo se.

Že v prvi številki našega lista smo poročali, da so mizarski mojstri za celo okrajno glavarstvo celjsko ustanovili svojo zadrugo. Danes pa moramo poročati, da so za mizarskimi mojstri prišli tudi lesni trgovci.

Tako kakor nismo mogli in nismo smeli prezreti zbiranje sil mizarskih mojstrov, ravno tako ne gre prezreti koncentracijo trgovskih sil, ki se na polju lesne trgovine zbirajo ter tako skušajo vplivati na celoten položaj lesne industrije.

Ustanovni občni zbor društva lesnih trgovcev v Celju se je vršil dne 27. novembra 1922. Udeležili so se ga vsi lesni trgovci iz Šavínjske, Šaleške in Dravske doline. Zborovanje je vodil obrtnozadružni komisar g. Založnik. Poročila pravijo, da so vsi navzoči takoj pristopili kot redni člani. Kot vpisnino so gospodje za svoje novo društvo določili Din 100, to je 400 kron, mesečne članske prispevke na Din 25 oziroma 100 kron.

V odbor so bili izvoljeni, in sicer: predsednik Vinko Kukovec, Lava; njegovim namestnikom Fran Pajman, Celje; tajnik Viktor Belič, Celje; blagajnik Ernest Marine, Celje; odborniki: Maks Cukala, Ostriška vas; Franc Klančnik, Rečica n. P.; Franc Podbrežnik, Gornji grad; Ivan Srebotnjak, Št. Peter v Sav. dol.; Karol Tepej, Celje; Josip Winter, Žreče; namestnika: Štefan Lokar in Ivan Pfeifer, Gaberje. Za računsko preglednika sta bila izvoljena Blaž Sodin, Bukovžlak in Fran Staroverški, Celje. Končno je zadružni komisar Založnik izvoljen predsednikom društvenega razsodišča.

Delokrog društva se zaenkrat razteza le na one kraje, ki smo jih zgoraj navedli, obstoja pa namen ta delokrog proširiti tako, da ni izključeno, da bo sčasoma obsegal vso Slovenijo. Zdi se, da se poraja neki protitež proti lesnemu odseku pri Zvezi industrijcev. Društvo je pristopilo k Zvezi obrtnih društev za Slovenijo.

Gospodje lesni trgovci so na svojem zborovanju izrekli marsikako pritožbo in željo; konsekvenco pa ne bo ostalo društvo samo pri poslih trgovske, prometne itd. narave, temveč bo hotelo odločevati tudi pri vprašanjih, tičočih se vposlenih delavcev.

Dobro je, da lesno delavstvo razvoj organizacij, ki se pojavljajo v vseh panogah lesne industrije opazuje in zasleduje, kajti v naravi kapitalističnega razvoja samega leži, čim večje združevanje vseh izkoriščujočih sil. Temu nasproti lesno delavstvo vseh panog ne sme ostati ravnodušno. Tudi ono mora vpričo tega dejstva združiti na celi črti vse svoje sile. Le na tak način se izogne drugače gotovemu presenečenju in razočaranju. Vsak član Osrednjega društva naj po svojih močeh in če so te moči še tako skromne prispeva potom agitacijskega dela za razširjenje in utrjenje svoje strokovne organizacije.

Les in lesna industrija Slovenije.

Iz knjige „Industrija Slovenije“, katero je založil „Jugoslovanski Loyd“ v Zagrebu posnemamo:

Poleg Bosne in Hercegovine, kjer gozdovi pokrivajo preko polovice površine, namreč 50.1%, je Slovenija glede gozdov najbogatejša pokrajina Jugoslavije. Del njene celokupne površine, ki je pokrit z gozdovi, znaša 41.8%. Z drugimi besedami povedano: celotna površina Slovenije znaša 16.197 km² (kvadratnih kilometrov), od tega pa zavzemajo gozdovi 677.686 hektarjev.

Glede lastninske pravice je posestno stanje teh gozdov razdeljeno takole:

Posestniki	hektarjev	v procentih
država	1.764	0.26
verski zaklad	19.333	2.85
občine in podobčine	5.725	0.85
pokrajina (dežela)	276	0.03
javni zakladi	276	0.03
cerkev in cerkvene ustanove	15.123	2.24
zadruga	18.123	2.68
fidejkomisi	36.609	5.40
privatni posestniki	580.485	85.66

(Fidejkomis je nedotakljiva lastnina, koje donos tudi sam lastnik sme le uživati, ne pa prodati. V stari Avstriji je bil namen fidejkomisov, varovati plemstvo pred obubožanjem.)

Od tega zopet odpada:

Velikost ploskve	število posestnikov	skupaj hektarjev	v procentih
50 do 100 ha	293	18.756	2.8
100 " 200 "	148	21.526	3.2
200 " 300 "	57	12.305	1.9
300 " 400 "	18	6.221	0.9
400 " 500 "	6	2.787	0.4
500 " 1000 "	25	17.775	2.6
preko 1000 "	32	117.696	17.0

579 lastnikov potemtakem poseduje 179.266 hektarjev gozdov, to je 29% celotne površine vsega gozdvja. Ostali del gozdne površine 480.420 ali 70.9 odstotkov pa poseduje približno do 250.000 lastnikov. Med temi je seveda mnogo takih, kojih gozdna posest ne znaša dosti več kakor par kvadratnih metrov.

Obsežno bogastvo na lesu in pa razpoložljive vodne sile so pospešile razvoj lesne industrije, katera je danes v Sloveniji zelo razvita, da, lahko rečemo, da v tem oziru Slovenija prekaša vse ostale pokrajine Jugoslavije. Da je temu tako, nam dokazuje tozadevna statistika od leta 1920., ki navaja, da se v Sloveniji nahaja 100 parnih žag in 1944 žag na vodni pogon; vsega skupaj torej 2044 podjetij. Pri teh 2044 podjetjih je bilo v obratu in sicer: 153 polnojarmenikov, 2015 običajnih jarmenikov, 1022 cirkularnih žag in 3943 drugih rezil. Največ žag na

vodni pogon se nahaja okrajnih glavarstvih Slovenjgradec 516, Maribor 202, Kranj 181, Konjice 179 in Celje 159. Število žag na električni pogon je razmeroma jako majhno. Električna kot gonilna sila — na žagah prihaja večinoma le tam v poštveh, kjer je žaga sestaven del kakenga večjega industrijskega podjetja ali tam, kjer je v novjšem času bila vodna sila pretvorjena v električno silo.

V nekaterih krajih, kjer so posebno ugodne prilike, kakor na primer na Pohorju, ima skoraj vsak srednji posestnik svojo žago. Kar se tiče vrste lesa, prevladuje v Sloveniji mehki les — smreka, jelka, in le šestina je trdega lesa — bukev, gaber, javor, hrast in tako dalje. Da kultura, oziroma gojitev igličastega (mehkega) lesa prekaša kulturo trdega, je razumljivo, ker je igličasti les za obdelovanje mnogo pripravlnejši kakor pa trdi les. Kot gorivo se porablja igličasti les v mnogo manjši meri kakor pa listnati. Kot kurivo prihaja v prvi vrsti v poštveh bukev.

Množino pridelanega lesa ni mogoče natančno ugotoviti. Zanašati se moramo v tem pogledu na povprečne podatke iz leta 1920., ki dejanskim razmeram kolikortoliko odgovarjajo. Po tej statistiki izkazuje pridelek lesa sledeče številke in sicer:

tehnično porabljiv les	les kot kurivo
listnati 173.960	728.060
igličasti 860.120	275.640
skupaj 1.034.080	1.003.700 kubičnih ali prostornih metrov.

Ako je težko dognati natančno produkcijo, je še težje dognati, koliko je bilo od pridelane količine porabljenega za domače potrebe in koliko se ga je izvozilo, ker o tem vsakojaki podatki manjkajo, dasi bi bil ta pregled velike važnosti. Po nekkih predvojnih statistikah, ki se jih pa tudi mora smatrati le kot kombinacije, se je iz Slovenije letno izvozilo okolo 450.000 ton lesa (ena tona 1000 kilogramov), kar bi odgovarjalo 750.000 kubičnim metrom.

Po statistiki, ki jo vodi lesni odsek „Zveze industrijcev za Slovenijo“, je po podatkih v tem odseku združenih slovenskih eksporterjev (izvoznicarjev) lesa znašala produkcija v letu 1920. 578.468 kubičnih metrov. Od tega se je za domači konsum porabilo 146.491 kubičnih metrov. Za izvoz pa je pripravljenega lesa v iznosu 440.491 kubičnih metrov. Pri tem pa je treba imeti pred očmi, da so v odseku „Zveze industrijcev“ bili združeni le veliki in srednji producenti. Pri produkciji označene količine lesa je bilo uposlenih 676 delavcev profesionistov, 2939 navadnih delavcev ter 191 uradnikov.

Lesno industrijo v Sloveniji treba deliti na dva dela. Prvi del se omejuje na sekanje v gozdu in na žaganje plohov, desk, testonov, lat, takozvanih štafeljnov itd. ter žaganje oziroma prirezavanje raznovrstnih deščic za sodčke, zaboje in drugo. Drug del

pa sestojata iz nadaljnje produkcije ter delovanja lesa po mizarjih, kolarjih, parketne produkcije, sodarjih itd. Gori navedeno število delavcev je potemtakem uposleno v prvi fazi, oziroma prvem delu lesne produkcije. Razume se, da je v drugi stopnji produkcije uposleno, če ne več pa vsaj toliko delavcev kakor v prvem delu.

Privatnikov, ki se bavijo z lesno industrijo prve faze je poleg številnih društev in družb v Sloveniji na stotine. Zelo veliko, če ne večje, pa je tudi število manjših in večjih obrtnikov, manjših, večjih tovarov, ki se v najraznovrstnejših oblikah pečajo z obdelovanjem lesa ali s produkcijo izdelkov iz lesa, torej produkcijo druge stopnje. Slovenska lesna industrija, v kolikor se nahaja v privatnih rokah, je v veliki meri starega, familijarnega značaja. Posamezna podjetja prehajajo v nasledstvu od očeta na sina. Vseeno pa se v novejšem času, zlasti iz časa prevrata, opaža stremljenje po združevanju in konsenzvetno temu podjetja z velikimi glavicami (kapitalom) v čim intenzivnejše in racionalnejše izkoriščanje gozdnih virov. V splošnem se o privatnih podjetjih lesno-industrijske naravi da le težko kaj reči. Ravnotako je stvar glede družb. Večinoma so te družbe zasnovane v formi družb z omejeno zavezo. Ta forma je bila za časa stare Avstrije običajna. Dosti članov take družba po navadi ne šteje in obratni kapital je pri nekaterih naravnost malenkosten.

Najvažnejše teh družb so:

v Ljubljani: „Sava“, „Panonija“ (v likvidaciji), „Croatia“, posluje sicer v Sloveniji, centrala pa se nahaja v Zagrebu), „Impex“ (lesni oddelek), „Gospodarska zveza“ (lesni oddelek) in „Ilirja“;

v Mariboru: „Sava“, „Jug“ in „Drava“;

v Celju: „Savinja“ in „Prva jugoslovanska lesna industrija“;

v Kranju: „Kokra“;

v Ribnici: „Velika Gora“;

v Loškem potoku: „Tabor“;

v Slov. Bistrici: „Bistrica“;

v Mislinjah: „Južno štajerska lesna industrija“. Ta družba je svoječasno izkoriščala gozdno veleposstvo Art. Pergerja.

na Teharjih pri Celju: „Teharska lesna industrijska družba“.

Omeniti vredno je, da se je poleg lesne industrije prve stopnje razvila v Sloveniji tudi takozvana konfekcijska kakor tudi kemična lesna industrija. Pregled raznih večjih podjetij in obratov druge stopnje priobčimo drugič.

Zapisnik

seje centralnega odbora Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani

z dne 28. novembra 1922. Seja se je vršila v pisarni društvenega tajništva in se pričela ob pol 7. uri zve-

čer. Navzoči: Ravnik, Bradeško, Žagar, Dermastja, Gašpari in Tokan. Oprostil se je Peterca. Od kontrole navzoč Kavčič, kot zaupnik navzoč Skuk.

Dnevni red: čitanje zapisnika zadnje seje, došli dopisi, poročila in raznoterosti.

Predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja.

Prečitani zapisnik se vzame na znanje.

Po prečitaniu dopisa tovarišev iz Jelendola, se sklone prizadetim preskrbeti delo drugod. Obenem se onim, ki se presele, prizna preselilna podpora. Z ozirom na dopis zveze ljubljanskih mizarjskih podjetij, v katerem ista izraža željo, da se obstoječa pogodba izpopolni glede odpovednega roka, se po razpravi, katere so se udeležili Žagar, Tokan in Dermastja — sklone rešitev tega vprašanja odložiti ter počakati primerne časa. Članu Bergantu, ki toži tvrdko Naglas radi izplačila štirinajstdnevnega odpovednega roka, se prizna pravno varstvo.

Izobraževalno društvo „Svoboda“ na Viču naznanja z dopisom, da namerava zgraditi „Delavski dom“. V to svrhu hoče najeti posojilo v obliki zadolžnic, katere bi tekom 25 let potom vsakoletnega izžrebavanja polagoma vračalo, ter prosi, da bi tudi Osrednje društvo prevzelo nekaj takih zadolžnic. Potrebo delavskega doma na Viču se priznava, tudi obliko za preskrbo sredstev, Osrednje društvo pa se v take finančne transakcije spuščati ne more, pač pa se bo delavniškim zaupnikom priporočilo naj za prevzem zadolžnic pridobe primerno število članov. Na tozadevno sejo „Svobode“ na Viču se delegirata Dermastja in Tokan.

Prečita se dopis ljubljanske podružnice Osrednjega društva kovinarjev, v katerem tovariši naznanjajo, da bodo dne 10. decembra razvili svojo zastavo ter izražajo željo, naj bi tudi „Osrednje društvo lesnih delavcev“ kupilo žebelj, kojih se bo v drog zastave zabilo 24. Odbor „Osrednjega društva lesnih delavcev“ novo zastavo ljubljanskih kovinarjev pozdravlja. Da se pa ne ustvari prejudic, ker bi se „Osrednje društvo lesnih delavcev“ logično moralo potem udeleževati vseh takih priredb, se sklone, da se iz društvenih sredstev žebelj sicer ne kupi, pač pa se sklone, da odborniki sami zberejo potrebni znesek. Zbirka se je izvršila takoj in so prispevali: Žagar 12.50, Tokan 12.50, Bradeško 12.50, Kavčič 12.50, Žagar 10.—, Dermastja 5.—, Gaspari 5.— in Skuk 5.— dinarjev. Skupaj torej 75.— dinarjev. Nabrani znesek se izroči podružnici kovinarjev z željo, naj bo na žeblju všito besedilo „Odbor osrednjega društva lesnih delavcev.“

Z ozirom na dopis od podružnice v Celju glede nekih nameranih izdatkov se sklone opozoriti funkcionarje vseh podružnic, da pod nobenim pogojem ni dopustno brez poprejšnjega sporazuma s centralnim odborom delati na račun osrednje blagajne kake izdatke. Obenem se vsem podružnicam pripo-

roča tudi s podružničnimi sredstvi postopati previdno in štedljivo.

Bradeško poroča, da je vprašanje glede stanarine rešeno in pripadajoči znesek poravnat.

Prošnji tovariša Rožnika za izredno podporo se z ozirom na njegovo dolgotrajno bolezen ugotovi in se mu na predlog Žagarja nakaže 400.— kron. Iz istih razlogov se odobri tudi izredno podporo v znesku 400.— kron tovarišu Veldinu v Strnišču pri Ptuj.

Prošnji tovarišev Golarja, Ježeka in Kelherja za gotove olajšave se z ozirom na dolgoletno članstvo in visoko starost ugotovi.

O razmerah v Mariboru podasta poročilo Tokan in Bradeško, o razmerah in shodu v Mežiški dolini Skuk. — Sklene se izvršiti primerne ukrepe.

Gašpariju se naloži preskrbovati poročila o razpravah pri obrtnem sodišču.

Končno se sklone preskrbeti vzorni delavniški red.

Konec seje ob 8. uri.

Nove mezde v Mislinjah.

Za delavstvo, vposleno pri lesno-industrijskem podjetju Arturja Pergerja v Mislinjah veljajo od 2. novembra 1922. nastopne plače, in sicer na uro za:

rokodelce	K 13.— do 16.—
dninarje	„ 9.— „ 11.25
ženske	„ 8.—
žagarje na polnojarmenikih	„ 12.50
žagarje pomočnike	„ 11.—
cirkulariste	„ 10.50 do 11.—
ženske pomožne sile	„ 8.—
zavirače za vagon	„ 45.—
zavirače pri drugem delu na uro	„ 11.25

Vprašanje prispevkov.

Spominjamo se na dobo, ko smo bili lesni delavci slovenski še včlanjeni v Zvezi lesnih delavcev avstrijskih. Stopnjevale so se bile uvajale raznovrstne podporne panoge, pri čemur se je moralo seveda vedno računati s potrebnim pokritjem. Ali ne samo to, čimbolj se je Zveza lesnih delavcev avstrijskih razvijala, so postajale tudi naloge večje, kar je bilo zopet zvezano z večjimi izdatki. Zlasti so povzročala čimdalje višje izdatke mezdna gibanja, ki so bila v zelo številnih slučajih zvezana s stavkami, med katerimi so trajale nekatere po dolge mesece. Spominjamo se ob tej priliki zlasti dolgotrajne stavke lesnih delavcev v Inomostu na Tirolskem, večkratnih stavk na Dunaju, v Ljubljani, Pragi itd. Kaj čuda, da je vodstvo Zveze lesnih delavcev avstrijskih iskalo vedno novih denarnih virov, da zadosti vsem nanj stavljenim

zahtevam. Zaraditega je samo ob sebi razumljivo, da ga ni bilo kongresa lesnih delavcev, na katerem ne bi se razpravljalo o finančnem vprašanju tedanje tudi naše strokovne organizacije. Da, spominjamo se celo na neki slučaj, ko ni kazalo sklicovati kongresa, a vendar je bila ureditev društvenih financ zelo nujna, tako nujna, da bi bilo nevarnost odlašati. Kaj je napravilo takratno vodstvo Zveze lesnih delavcev avstrijskih? Šlo je in je sklicalo plenarno sejo odbora ter je ob tej priliki uveljavilo neobhodno potrebno zvišanje prispevkov! In če zasledujemo glasilo današnje Zveze lesnih delavcev, tedaj se lahko prepričamo, da je ta organizacija od tistihmal, kar smo se vsled preobrazbe evropskega zemljevida od nje ločili, na tak način večkrat že svoje finance spravljala v ravnotežje.

Interesantno na stvari je, da so se ob vsaki priliki pojavljali svarilni glasovi in bojazen, da bo Zveza lesnih delavcev avstrijskih izgubila del članstva. V resnici pa to ni bil nikoli slučaj. Nasprotno, vsak prihodnji kongres je dokazal, da je Zveza lesnih delavcev avstrijskih od zadnjega kongresa, ki je zvišal prispevke, po številu članov znatno narasla. In danes, ko vsled valutarnih razmer v Avstriji znaša tedenski prispevek preko tisoč kron, je Zveza lesnih delavcev avstrijskih navzlic današnji malenkostni avstrijski državi po članstvu znatno številnejša kakor pa je to bil slučaj za časa velike Avstrije.

Smatrali smo za potrebno, da starim članom Osrednjega društva lesnih delavcev pokličemo tedanje razmere nekoliko v spomin, in pa da bodo člani novejšega datuma vsaj deloma poučeni o tem, kako je tedaj bilo.

Položaj lesnih delavcev v Sloveniji in Jugoslaviji po prevratu je bil in je še danes zelo podoben položaju lesnih delavcev v današnji Avstriji. Razlika je le v toliko, v kolikor je bila variacija glede vrednosti denarja v Avstriji večja. Drugače pa se zavedamo vsi, da nam je tudi v novi naši državi padanje vrednosti denarja in konsekvnetno temu naraščanje cen vsem življenskim potrebščinam povzročilo silnih preglavic. Te težave pa še od daleč niso urejene in beliti si bomo morali še glave, predno doženemo stvar tako daleč, da bo lesni delavec pri nas imel primerne, dejanskim razmeram odgovarjajoče plače.

Vsem nam je znano, da predvojni vinar odgovarja pri nas danes vrednosti ali kupni sili današnje krone oziroma štiri vinarji enemu dinarju. Med tem ko dejanski stan na trgu dokazuje, da je naš tozadevni nazor popolnoma pravilen, si pa moramo priznati, da navzlic vsem našim, časih tudi nadčloveškim naporom, se nam dosedaj še ni posrečilo ta princip uveljaviti. In dasi smo si od tega principa še precej daleč, že nam gospodarski krogi zlasti organizirani delodajalci namigavajo, da bo

treba plače primerno — reducirati! Kaj nas potem takem v najbližji bodočnosti čaka, si bo vsak preprosti lesni delavec preračunal na prstih ene roke.

Na Čehoslovaškem, Francoskem, Španskem itd. so organizirani podjetniki in obrtniki z reduciranjem plač že pričeli. Kdor pozna naše delodajalce, ta tudi ve, da je njihova dobrohotnost pasja. Oni gotovo ne bodo zadnji, ki bodo neozirajoči se na nezadostnost sedanjih plač z vsemi dovoljenimi sredstvi poskušali vse, da na račun delavskih plač profitirajo.

Vse to je imel odbor Osrednjega društva pred očmi, ko je sklical plenarno sejo, katera je, kakor znano, sklenila povišanje tedenskih prispevkov. Pa zakaj — tako se mnogi izmed naših članov povprašuje — ni odbor sklical izrednega kongresa, oziroma izredne glavne skupščine? Odgovor na to je čisto lahak. Izredna glavna skupščina ne bi mogla v tem pogledu prav ničesar drugega sklepati. Tudi ona ne bi imela prezreti situacije, v kakršni se lesni delavci nahajajo. Vrhutega je odbor prihranil Osrednjemu društvu najmanj 30 do 40 tisoč kron, kar bi sklicanje izredne glavne skupščine bilo gotovo veljalo. Končno se bo redna glavna skupščina Osrednjega društva lesnih delavcev itak vršila tekom prve polovice leta 1923. Zakaj se torej ni počakalo do glavne skupščine?

Stavke in borbe sploh so nam dale pouka zadostno, in če še upoštevamo, da moramo v bližnji bodočnosti računati z dejstvom, da bo poleg dosedanjih borb treba voditi tudi še obrambne boje, tedaj bi zagrešili velikansko lahkomiselnost, če ne bi pravočasno ukrenili vse potrebno, da bodo lesni delavci brez velikih skrbi zrli v bodočnost. Kritika in nergljanje je bilo opazati še vselej, kadar je bilo prispevke treba zvišati. Toda roko na srce, tovariši, in se vprašajmo, ali ima posamezen član naše strokovne organizacije več interesa na tej svoji organizaciji, če ta razpolaga z dosti visokim kapitalom, ali če ima le toliko, da že pri prvem sunku pride v denarne težkoče? Mi si upamo popolnoma resno trditi, da je še le takrat interes vsakega člana za njegovo strokovno organizacijo živ, če ima to zavest, da tvori ta organizacija v vsakem slučaju trdno oporo, na katero se lahko zanese in katera ga nikoli ne prevara. Da, take strokovne organizacije se bo držal slovenski lesni delavec navzlic trenutnemu nerazpoloženju radi povišanja prispevkov, ne pa take organizacije, katera za nje ne more nič napraviti. Tudi tisti, ki bi obrnil svoji strokovni organizaciji trenutno hrbet, se zopet povrne, ko opazi, da ima strokovna organizacija ono življensko energijo, ki je za varstvo njegovih interesov potrebna, ker se kmalu zave, da je on sam brez take organizacije, kaplja na veji, katera se izgubi v nič.

Kakor znano je plenum odbora Osrednjega društva lesnih delavcev določil tedenske prispevke za I. razred Din 4; za II. razred Din 2.50 in za III. razred Din 1.50. Ti prispevki veljajo od 1. novembra 1922 dalje. Sedaj pa si te prispevke glede njihove višine nekoliko ogledjmo! Prispevek 16 K v prvem razredu odgovarja 16 predvojnim vinarjem; 10 K v drugem razredu desetim vinarjem, in 8 K v tretjem razredu celo samo 8 vinarjem predvojne vrednosti. Ravno tako pa, kakor opravičeno trdimo, da lesni delavci navzlic dozdevni, navidezno visoki plači, tako nizkih plač še sploh nikoli imeli niso, ravno tako opravičeno trdimo, da tudi takih nizkih prispevkov še niso nikoli dajali svoji strokovni organizaciji, kakor jih dajemo sedaj. Gotovo ni potreba višino prispevkov pretiravati, tako kakor je gotovo, da bi bilo zgrešeno koncentrirati vse delo za kopičenje kapitalij v strokovni organizaciji. Na vsak način pa morajo skrbni funkcionarji gledati, da je blagajna za vsak slučaj tako močna, da se članstvo vedno na svojo strokovno organizacijo lahko zanese.

Če smo v predvojni dobi plačevali po 40 in 60 vinarjev ter po 1 krono na teden, tedaj se današnji prispevki, ako primerjamo takratno vrednost in kupno silo denarja z vrednostjo in kupno silo današnjega denarja takratnim prispevkom niti primerjati ne dajo.

O raznih podporah se bomo porazgovorili drugič; toda vzemimo, za danes podporo v slučaju stavke. V predvojni dobi je podpora v stavkah znašala 8 in 10, največ pa 12 kron na teden! Danes pa, ako nočemo izgubljati stavk, je vsakemu članu v stavki treba preskrbeti vsaj 200, 250 ali tudi 300 in po družinskih razmerah še več kron na teden. In še to komaj zadostuje za suh kruh. Pa kaj bi si delali iluzije, resnici pogledjmo v obraz in povejmo si enkrat za vselej, da je doba, ko se je stavkalo iz navdušenja brez podpore že zdavnaj minila. To je tudi razumljivo, vsaj delavstvo še pri delu silno težko izhaja, o kakih prihrankih ni govora, pač pa o dolgovih bi se dalo k večjemu govoriti. Zato bi pa tudi vsaka stavka brez potrebnih sredstev bila lesnim delavcem ne v korist, pač pa v škodo. Borbam se pa izogniti ne moremo, ker si baš potem borbe moramo polagoma ustvarjati človeka dostojno življenje, zato nam ne preostaja drugega, kakor doprinašati samim sebi žrtve na oltar proletarskega branika.

Časih slišimo tudi posamezne tovariše, ki so mnenja, da so plače premajhne in da bi bilo potrebno te premajhne plače dvigniti, potem pa da bi tudi oni bili zato, da se prispevki povišajo. To se sicer prav lepo sliši, v praksi pa izgleda stvar nekoliko drugače. Brez orožja — praznih rok se spuščati v kake praske je zelo riskatno in nevarno. Na kocke pa eksistence naših tovarišev postavljati

ne smemo. Iz prazne vreče se ne da jemati moke za kruh. Kak poraz se itak še pri vsej opreznosti sem in tja doživi. Kako šele bi izgledalo, če ne bi nastopali povsem pripravljeni? Zato navzlic vsem premajhnim plačam in vsej bedi, ki je v družinah naših lesnih delavcev vsakdanji gost, ne moremo drugače. Ravno zaradi tega, ker plače ne odgovarjajo in ravno zaradi tega, ker je beda prevelika, moramo pravočasno skrbeti za potrebna sredstva, da ne bomo pozneje razočarani.

S tem, seveda ni rečno, da bi se prispevki neprenehoma povišavali, povišavali morda preko mere; nikakor ne! Prilagodeni pa vsekakor morajo biti prispevki potrebam in prilikam. Sedanji naši prispevki bodo gotovo sočasnimi potrebam in prilikam primerni, če nam gospodarske in valutarne dimo na straži in zavedajmo se, da je višina razmere ne prinesejo kaj drugega. Vsekakor bomo na straži in zavedajmo se, da je višina članskih prispevkov regulator gospodarskega položaja prizadete stroke. Po tem regulatorju se tudi spozna sposobnost in inteligentnost dotične stroke. Pojdimo torej na delo, članstvo in funkcionarji naj delajo roko v roki, vsaj gre vendar le za bla-

gor lesnih delavcev, za blagor nas samih. Še enkrat delajmo — agitirajmo! Naj živi Osrednje društvo lesnih delavcev!

Ljubljanski lesni delavci pozor!

Tako kakor vsako leto, priredi tudi letos podružnica Ljubljana „Osrednjega društva lesnih delavcev“ dne 31. decembra 1922. svojo tradicionalno

SILVESTROVO VESELICO

katere začetek bo ob 18. uri (ob 6.) zvečer.

Vršila se bo v hotelu „Tivoli“. Spored bo zelo bogat. Po izčrpanem sporedu ples.

Vstopnina za osebo 6 dinarjev, otroci v spremstvu staršev so vstopnine prosti.

Čisti prebitek je namenjen fondu za podpiranje onemoglih članov, vdov in sirot po članih.

Tovariši skrbimo zato, da bomo tudi to pot svojo nalogo rešili častno.

Odbor.

Organizacijski in socialni vestnik.

V Ljubljani se je na praznik, dne 8. decembra vršil shod lesnih delavcev, ki pa ni bil posebno dobro obiskan, ker se je deloma delalo. Shodu je predsedoval podružnični predsednik Dermastja. Dnevni red je bil: 1. poročilo blagajnika in nadzorstva; 2. silvestrova veselica; 3. dopisovanje v strokovni list in 4. raznoterosti. Poročilo blagajne za mesec november 1922. je podal blagajnik Iglič. Člani kontrole so izjavili, da so poslovanje blagajnika kakor tudi stanje blagajne pregledali ter našli v redu. Pri drugi točki se je sklenilo in določilo vse potrebno, da se bo silvestrova priredba tudi to pot dobro obnesla. Delavniških zaupnikov dolžnost je, da razdele izdelavo dobitkov. Pri tretji točki pozivlje Tokan vse navzoče na sodelovanje pri listu. H koncu so se rešile nekatere notranje zadeve.

V Gorjah na Gorenjskem se je dne 8. decembra t. l. vršil izredni občni zbor, na katerem so bili v odboru izvoljeni: Ivan Pavlič za predsednika; Janez Zupan za predsednikovega namestnika; blagajnikom je bil izvoljen Jožef Dežman; tajnikom Jer. Zupan; kot člani odbora Jožef Pavlin, Jožef Jančar in Matvez Drušnik. Končno so bili v nadzorstvo izvoljeni Tomaž Zalokar, Janez Veber in Jože Potočnik. Navzoči so bili na občnem zboru tudi mizarji z Bleda. Tovariši na Bledu si po novem letu nameravajo ustanoviti svojo lastno podružnico. Želimo njihove- mu delu najboljši uspeh. Le žal, da se vsi lesni delavci tega lepega gorenjskega kraja ne zavedajo, da so delavci. Vzemimo na primer izrek nekega delavca

na državni žagi „Fortuna“, — organizacija je moj gospodar — tako je dejal ta salamonski modrijan. Svojo hlapčevsko dušo in pasjo naravo boljše ni mogel dokumentirati. No, lepo bi izgledali lesni delavci, če bi si osvajali take nazore. Če bi lesni delavci pri „Fortuni“ bili navdahnjeni le količkaj z modernim proletarskim duhom, bi morali smatrati za sramoto, da dela med njimi človek, podoben cokliji, ki vsak napredek ovira. Upajmo, da bodo prišli kmalu do spoznanja ter krenejo na pravo pot strokovne organizacije in dopovedo temu žalostnemu junaku, da ima gospodar res organizacijo — zvezo industrijcev, ki pa je samo za njega, ne pa za delavca. Dopovedo mu, da mora delavstvo proti organizaciji izkoriščevalcev v svojo obrambo postaviti svojo delavsko strokovno organizacijo. Bič delodajalcev bo toliko časa žvižgal nad glavami delavcev, dokler bodo delavci klonili tilnik in ponujali hrbet. Zdi se, da so se delavci na žagi g. Jana tudi skregali s pametjo, ker bi drugače bili vsi člani svoje strokovne organizacije. Le pazite, prijatelji, da ne bo prepozno, ko se boste zavedli. Zato pa krenite na pravo pot, dokler je še čas.

Tržič. V nedeljo, dne 10. t. m. se je vršil v gostilniški dvorani Konsumnega društva za Slovenijo dokaj dobro obiskani shod lesnih delavcev. O zakonu o zaščiti delavcev in o osemurnem delavnem času je govoril društveni tajnik Bradeško iz Ljubljane. Zanimivo je, da je lesno-industrijsko podjetje najnovejši reakcionarni čin ministra za socialno po-

litiko glede osemurnega delovnega časa na direkten način skušalo delovni čas podaljšati na 10 ur brez 50 procentne odškodnine za 9. in 10. uro. Zaenkrat je stvar zopet urejena v prilog delavcem, ali značilen je ta poizkus in poučen za lesne delavce vseh krajev. Tovariši vseh krajev, pazite, ker storjene napake se pozneje težko popravljajo. Zato vsi na branik za osemurni delovni čas!

Strnišče pri Ptuj. Izredni občni zbor tukajšnje podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev se je vršil dne 25. novembra 1922. s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika ter poročila funkcionarjev; 2. volitev novega odbora in 3. raznoterosti. — Občni zbor otvori s. Ciuha ter obenem poda takoj poročilo predsedstva. Nato prečita s. Kojc zapisnik zadnjega zborovanja in poda obenem poročilo blagajne. Poročila so bila brez ugovora vzeta na znanje. Predsednik poda nato besedo tajniku osrednjega društva lesnih delavcev s. Bradešku iz Ljubljane. Tovariš Bradeško je v obširnem govoru orisal dosedanje delo naše strokovne organizacije, sedanje in bodoče delo, ter o pomenu strokovne organizacije v splošnem. Da je govornik svoje delo rešil dobro, je dokazovalo splošno pritrdjevanje zbranih članov. Potem, ko je na predlog tov. Flaka bilo odstopajočemu odboru izrečeno priznanje, so bili v nov odbor izvoljeni: Kojc Mihael, predsednik; njegovim namestnikom Medved Josip; Kiselak Martin, tajnik; Žitnik Rudolf, blagajnik; Pečnik Mihael, Juršič Ferdinand in Gojkovic Ivan kot pregledniki. Kot zaupniki so bili izvoljeni: Maurič Ivan, Ozimič Sebastjan, Golčman Gerčka in Kropf Antonija. Pristrčno se je članstvo poslovilo od starega odbora, kojega člani vsled preslitve produktivne mizarске zadruga večinoma zapuste Strnišče. Pri raznoterostih je tovariš Flak opozarjal na potrebo skupnega sodelovanja vseh članov. Povdarjal je, da se mora polagati posebno važnost na to, da se vsakega na novo sprejete delavca nemudoma privede v strokovno organizacijo. Nikakor pa se ne sme pazabljeni, da bo de-

lo uspešno le tedaj, če potom strokovne organizacije pri vsakem posamezniku zbudimo ter utrdimo prepričanje in globoki čut solidarnosti ter požrtvovalnosti, brez katere bi vsak pokret delavstva bil nemogoč.

Razno.

† **Habe Franc.** Dne 28. novembra 1922. je bil v Št. Vidu nad Ljubljano pokopan član naše strokovne organizacije 42 let stari, mizarški pomočnik Habe Franc. Ranjki je že od meseca februarja t. l. bolehal na proletarski bolezni — jetiki. Bodi dragemu tovarišu zemljica lahka.

Vsi delavniški zaupniki v Ljubljani in okolici se naprošajo, da se s tovariši svoje delavnice dogovore ter skrbje za izdelavo čim več dobitkov. Tudi sicer naj se skrbi za nabiranje dobitkov.

Prireditelji silvestrove veselice.

Pevsko društvo „Cankar“ položi venec v nedeljo, dne 17. t. m. ob 11. uri dopoldne na grob našemu velikemu raziskovalcu resnice, pisatelju in dramatik Ivanu Cankarju, ter obenem zapoje dve žalostinki ob obletnici njegove smrti.

Izjava.

Podpisani sem tekom zadnje stavke mizarjev in strojnih delavcev grobo kršil proletarsko disciplino in solidarnost s tem, da sem vršil delo stavkolomca. Izjavljam, da to svoje ravnanje obžalujem ter obetam, da se bom v bodoče ravnal in zadržal tako, kakor se za poštenega delavca spodobi.

Naloženo mi dolžnost se zavežem točno izvršiti. Vse ljubljanske tovariše prosim, da moj pregrešek pozabijo,

Franc Jamnik,
mizarški pomočnik.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

Poštni predal št. 13
Telefon inter. št. 178

:: LJUBLJANA ::

Pošt. ček. rač. št. 10.532
Brz. „Kodes“ Ljubljana

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na	6 ⁰ / ₀
za vloge proti četrtletni odpovedi na	6 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
za vloge proti polletni odpovedi na	7 ⁰ / ₀

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruga!

Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!